

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Ekspertyza zrealizowana w ramach operacji pt. *Ogólnopolska kampania na rzecz Krótkich Łańcuchów dostaw Żywności*. Realizacja: Fundacja Rozwoju Podhala w ramach umowy nr KROW/2/2018/038.

Cykl filmów pt. „Wiedz i mądrze jedz“

Emisja w ogólnopolskiej TVP3

RECENZJA

Odcinek 9

Eko-technologie dla systemów KŁŻ

<https://www.youtube.com/watch?v=VRo3p5TGk4E>

RECENZJA

Opowiadając o eko-technologiach, odcinek skupia się wyłącznie na wykorzystaniu biomasy do celów grzewczych, zwracając uwagę na znaczenie przedstawionych rozwiązań dla zwalczaniu smogu. Dla oglądającego nie jest jasne dlaczego akurat ten temat znalazł się w cyklu programów Kampanii, które opisują różne aspekty skracania łańcucha dostaw żywności od rolnika do konsumenta. Dlaczego, na przykład, nie omówiono innych rodzajów energii odnawialnych – energii solarnej lub wiatrowej. Pominięto również kwestie zastosowania ekotechnologii w procesach produkcyjnych żywności. Nie wyjaśniono dlaczego omawiany temat jest istotny dla rolników/producentów, konsumentów oraz organizatorów systemów KŁŻ.

Przedstawiając koncepcję systemowego rozwiązania problemu smogu oraz odpadów poprzez skuteczniejsze wykorzystanie biomasy jako paliwa, które zastępuje węgiel, naukowcy przekonują dlaczego rozwiązanie jest ważne. Pokazany jest przykład Czarnego Dunajca, w którym koncepcja systemowego rozwiązania jest wdrażana. Przy zaangażowaniu gminy, koncepcja ta daje szansę na jednoczesne rozwiązanie dwóch problemów: problemu odpadów (biomasa) oraz problemu korzystania z nieczystych paliw (węgiel), które z kolei powodują zanieczyszczenie powietrza. Jest mowa o zaangażowaniu mieszkańców gminy Czarny Dunajec, ale program niewiele mówi o roli rolników. Brakuje wypowiedzi miejscowego rolnika lub informacji o ewentualnych korzyściach dla rolników, którzy zaangażują się w omawiane przedsięwzięcie. Nie dowiadujemy się ilu rolników jest zaangażowanych i w jakim zakresie.

Oglądając program, można się tylko domyślać, że korzyści dla rolników wynikające z wykorzystania biomasy jako paliwa polegają prawdopodobnie na obniżeniu kosztów i generowaniu nowego potencjalnego źródła przychodu. Skoro wielu miejscowych rolników zajmuje się sprzedażą bezpośrednią, mają też potencjalną korzyść z poprawy jakości powietrza. Czyste powietrze będzie przyciągało turystów, którzy z kolei będą poszukiwali lokalnych i tradycyjnych produktów, kupując je wprost od rolników. Skupiając się na technologicznych aspektach wytwarzania jakościowych paliw z biomasy, pominięto „czynniki ludzki”, który jest tak ważny w systemach KŁŻ.

Pomimo braków, o których wyżej mowa, program jest cenny z trzech powodów.

Po pierwsze, program przedstawia problematykę energii odnawialnej wykorzystującej biomasę jako element problematyki propagowania systemów KŁŻ. Problematyka energii odnawialnej nie jest zazwyczaj kojarzona z problematyką żywności lokalnej. Jest to błąd – jak argumentuje omawiany program - ponieważ konsumenci, poszukując możliwości zakupu produktów żywnościowych wytwarzanych lokalnie, zwracają coraz większą uwagę na miejsce i sposób, w którym ta żywność jest wytwarzana. Czystość środowiska naturalnego oraz odpowiedzialna produkcja żywności - pod kątem ograniczania jej oddziaływania na środowisko naturalne - odgrywają coraz ważniejszą rolę w rozwijaniu systemów KŁŻ - ponieważ są elementami, które budują konkurencyjność produktów lokalnych na rynku. Techniczna i technologiczna informacja o procesie przetwarzania odpadów biomasowych na jakościowe paliwo są istotne w tym kontekście. To zagadnienia, które wciąż są mało znane, a więc warto o nich mówić.

Po drugie, program przedstawia przykład rozwiązania „systemowego” jakim jest system wykorzystania biomasy do celów grzewczych. „Systemowe rozwiązanie” wymaga zaangażowania gminy, mieszkańców, rolników, naukowców oraz innych interesariuszy. Wszyscy są potrzebni, a klucz to organizacja zbiorowych działań różnych uczestników systemu. Tak samo jest w przypadku „systemowych rozwiązań”, które są u podstaw systemów KŁŻ. W innych odcinakach „systemowość” inicjatyw KŁŻ jest mniej widoczna. W omawianym odcinku sprawa ta jest w centrum uwagi.

Po trzecie, program pokazuje jaką rolę mogą i powinni odegrać naukowcy oraz gminy w proponowaniu i wdrażaniu rozwiązań. Aktywna postawa zarówno gminy jak i naukowców nastawionych na rozwiązywanie problemów lokalnych, stwarza warunki i klimat, który sprzyja rozwojowi systemów KŁŻ.

Pomimo braku wypowiedzi rolników, w ocenie recenzenta, odcinek dziewiąty realizuje założenia zawarte w tytule serii.